

Slovenski dom

Štev. 240.

V Ljubljani, sobota 22. oktobra 1938.

Leto III

Uradno mišljenje romunskih vladnih ljudi:

Zakaj je Romunija zavrnila poljske ponudbe o razdelitvi Podkarpatske Rusije

Bukarešta, 22. oktobra. o. Poluradni list »Universul« piše o razgovorih med poljskim zunanjim ministrom Beckom in romunskimi voditelji ter pravi, da se Romunija ne namerava dati potegniti v sedanji spor med Madžarsko in Češkoslovaško. Zdi se, da je Beck ponudil Romuniji nekaj slovaškega ozemlja, da bi dobil njeno pritriljo in pomoč za ustvaritev skupne meje med Poljsko in Madžarsko. Romunija vse te ponudbe zavrača in sicer iz naslednjih razlogov:

1. Zavrnitev ji narekuje stalna smer romunske zunanje politike.
2. Romunija hoče ostati zvesta Češkoslovaški, s katero ji družijo pogodbe in skupne življenjske koristi.

3. Romunija želi gospodarsko in politično sodelovati s Češkoslovaško tudi vnaprej.

4. Romunija ne želi pomagati pri nikakoli akciji, ki bi ojačila in povečala Madžarsko.

5. Romunija ima vse razloge, da ne zupna zagotovilo, ki jih dajejo Madžari glede Sedmograške, kjer prebiva na romunskem ozemlju močna madžarska manjšina.

6. Romunija ne želi biti prisiljena do tega, da bi spremenila svoje razmerje do Nemčije.

7. Romunija meni, da bi pomenilo uresničenje misli o skupni poljsko-madžarski meji grožnjo za romunske obsejne predele v Bukovini in na Sedmograškem.

List piše dalje, da je navedeno mnenje mnenje vseh odločujočih krogov v Romuniji. Romunija hoče ohraniti skupno mejo s Češkoslovaško. To želi tudi 50.000 Romunov, ki prebivajo v Podkarpatski Rusiji. Iz vojaških razlogov pa je ne samo zaželeno, marveč nujno potrebno, da Romunija obdrži skupno mejo s Češkoslovaško. Skupna meja med Madžarsko in Poljsko bi romunsko ozemlje odrezala od češkoslovaškega, Čehe in Slovače pa od njihovega naravnega industrijskega središča.

ČSR je uradno odpovedala zvezo s Sovjetsko Rusijo

General Sirovy o preteklem in bodočem delu svoje vlade
Priprave za novo ustavo v ČSR

Praga, 22. okt. o. Češkoslovaško zunanje ministrstvo je včeraj uradno sporočilo sovjetskemu poslaniku v Pragi, da prijateljska in obrambna pogodba med ČSR in sovjetsko Rusijo, ki je bila sklenjena leta 1935, ne velja več. S to izjavo je Češkoslovaška zveza s sovjetsko Rusijo uradno odpovedana.

Češkoslovaški poslanik v Moskvi je včeraj izročil namestniku zunanjega ministra Potemkinu spomenico praške vlade, s katero ČSR odpoveduje pogodbo o medsebojni pomoči. Češkoslovaška vlada odpoved utemeljuje s spremenjenimi političnimi razmerami, ki Češkoslovaško slijo, da ostane za v bodoče v svoji zunanji politiki strogo nevtralna.

Praga, 22. okt. AA. ČTK: List »Venkov« poroča, da je češkoslovaška vlada določila dve komisiji, in sicer politično in tehnično, ki bosta izdelali novo češkoslovaško ustavo.

Predsednik češkoslovaške skupne vlade general Sirovy je včeraj dal izjavo o delu, ki ga je njegova vlada zadnje čase izvedla. V izjavi poudarja težkoče, ki so čakale novo vlado, ko je bila prisiljena sprejeti okrnitev državnega ozemlja. Takoj, ko so bila urejena najnujnejša zunanja vprašanja, je vlada dosegla ugoden sporazum s Slovaško in Podkarpatsko Rusijo, ki sta dobili avtonomijo, zaradi česar bosta v bodoče še tesneje sodelovali za koristi skupne države.

Vlada je v nekaj dneh preselila del prebivalstva in vse uradništvo z ozemlja, ki ga je zasedla Nemčija. Nudila je beguncem vso pomoč. Najtežja naloga pa je bila preprečiti zmedo in razburjenje glede

češkoslovaškega denarja. Taka zmeda bi lahko prinesla popoln finančni in gospodarski polom državi. Zdej je vlada trdnost češkoslovaškega denarja zavarovala tudi za v bodoče in preha država že v normalne finančne razmere. Pogajanja z angleško in francosko vlado dovoljujejo upanje, da bosta ti dve državi dali Češkoslovaški denarno pomoč, da pomaga svojem gospodarstvu. Treba bo preurediti industrijo, poljedelstvo, trgovino, treba bo narediti nove ceste in železnice.

V zunanji politiki bo morala Češkoslovaška doseči popoln in miren sporazum z vsemi svojimi sosedi. Najnujnejša naloga je, določiti nove meje ter ojačiti jamstva, ki so jih dale štiri velesile v Münchenu, Angliji, Franciji, Nemčiji in Italiji bodo za nove češkoslovaške meje jamčile samo tedaj, če bo ČSR uredila vsa sporna vprašanja s svojimi sosedomi.

Praga, 22. okt. AA. Havas: Zadnji seji vlade sta prisostvovala tudi zastopnika Slovaške in podkarpatske avtonomne vlade. Seja je bila posvečena proučevanju monakovske konferenice. Na pristojnih mestih izjavljajo, da so v vladnih krogih prepričani o možnosti nadaljevanja razgovorov z Madžarsko. V istih krogih tudi mislijo, da so sedaj dani vsi pogoji za povoljno ureditev poljsko-češkoslovaških odnosov.

Budimpešta, 22. okt. AA. DNB: Listi poročajo, da je češkoslovaška vlada izdelala nov načrt za rešitev češkoslovaško-madžarskega spora. Pričakujejo, da bo češkoslovaška vlada uradno sporočila madžarski vladi ta načrt, ki po navedbah madžarskih listov v večji meri upošteva madžarske zahteve kakor vsi prejšnji češkoslovaški predlogi.

Nov preobrat v kitajsko-japonski vojni

Japonci so nepričakovano zasedli Kanton, glavno oporišče kitajske vojske 1.000.000 Kitajcev na begu

Tokio, 22. okt. o. Uradno poročajo, da je japonska vojska včeraj popoldne brez kakšnega večjega odpora zasedla Kanton, glavno prekrbovališče za kitajsko vojsko. Čez Kanton je prihajalo orožje za kitajsko armado. Kitajska vlada se je zanašala, da bodo zasedbo tega važnega mesta, ki leži v neposredni bližini angleške posesti Honkonga, preprečile evropske države, ki so pri tem prizadele. Zato Kitajci niso na tem delu ozemlja, ki je bilo daleč od bojišč, imeli skoraj nikake vojske. V 14 dneh, kar so se prvi japonski oddelki izkrcali v zalivu Bias na južni kitajski obali, pa kitajsko poveljstvo ni moglo zbrati zadostnega števila čet za obrambo Kantona.

Včeraj zjutraj ob dveh so nastale strašne eksplozije po vsem mestu. Pozneje se je zvedelo, da je kitajsko vrhovno poveljstvo ukazalo pognati v zrak vse države urade, vsa industrijska podjetja, vsa večja poslopja in mostove v mestu in okolici mesta. Kmalu nato je bilo dano znamenje, da se bliža zračni napad.

Kitajsko topništvo in tanki so se z ostalimi kitajskimi četami umaknili v zapadni smeri. Takoj nato se je začel splošen beg civilnega prebivalstva. V mestu je ostal le še oddelek vojske. Zopet so nastale strašne eksplozije po mestu in v zrak so zletele tovarne cementa, papirja in pa električna centrala. Vsa državna poslopja so do temeljev porušena in požar, ki je sledil, je zajel vse mesto. Gasilske čete so zažigale mesto in so kot zadnje odšle v zapadni smeri za kitajsko armado. Manjši oddelek kitajskih čet je skušal nato ovirati prodiranje Japoncev. Po zadnjih vesteh so japonske čete že tik pred mestom, odkoder se sliši močno streljanje s strojnimi. Mnogo japonskih letal je letelo ves dan zelo nizko nad mestom, vendar niso metala bomb. Neki očividci je blizu otoka Saming opazil 20 japonskih tankov z japonskimi zastavami. Japonski tanki so že v Tunghamu, kjer je še majhen oddelek kitajskih čet, ki se hočejo braniti.

Po podatkih agencije Domej je bil odpor Kitajcev severno od Hankau popolnoma zlomljen. Japonci so izvedli ofenzivo z letali in

vojnimi ladjami. Okoli milijon Kitajcev se je v največjem neredu umakalo proti Hankau.

Japonska vojska je včeraj napredovala za 40 km in je kmalu po 12 prodira v kantonska predmestja. Njeno prodiranje so podpirala letala, ki so nele bombardirala mesto, marveč donasla naglo prodirajočim japonskim oddelkom tudi žive. Popoldne je japonska vojska zasedla vse mesto.

Zasedba Kantona je vzbudila silovito presenečenje v Angliji in Franciji, saj ni nihče računal s tako lahkim in naglim prodiranjem Japoncev. V Angliji in Franciji imata zaradi zasedbe ogromno gospodarsko škodo, ker so Kitajci pri umiku razstrelili tudi vse francoske in angleške tovarne v mestu in okolici.

Anglija je dala vsemu svojem vojnemu brodogradu v kitajskih vodah nalog, naj nemudoma odplove pred Hongkong. Pričakujejo, da bo prestolnica osrednje kitajske vlade Hankou padla prihodnje dni.

Tokio, 22. oktobra. AA. DNB: Japonska prestolnica je popolnoma pod vplivom hitrega padca Kantona. Ves današnji jutranji tisk povečuje ta novi uspeh japonskih čet. Poudarjajo, da je padec Kantona mnogo važnejši kot pa zavzetje Šanghaja v lanskem letu.

Tokio, 22. oktobra. AA. (DNB) Japonsko poveljstvo objavlja, da se je general Furusho izkrcal na Južnem Kitajskem in prevzel vrhovno poveljstvo japonskih čet na Južnem Kitajskem.

Berlin, 22. oktobra. AA. DNB: Angleške radijske postaje so snoči objavile Reuterjevo vest, da bi se sedaj po padcu Kantona Kitajska hotela sporazumeti z Japonsko, če ji Japonska zajamči teritorialno neodvisnost. Prav tako pričakujejo kitajski vojni krogi, da bo Hankau vsak čas padel.

Češkoslovaškega narodnega praznika 28. oktobra letos ne bodo slavili, v znamenje žalosti.

Švicarska vlada je ustavila dnevnik »Journal des Nations«, ki ga je vzdrževal bivši češkoslovaški predsednik dr. Beneš. List je zadnja leta zelo napadal tudi našo državo.

Sožalja knezu namestniku ob smrti kneza Arsenaa

Belgrad, 22. oktobra. AA. O priliki smrti Nj. kr. Vis. kneza Arsenaa je sprejel Nj. kr. Vis. knez namestnik dosedaj sožalja od italijanske kraljice in italijanskega kralja in cesarja Viktorja Emanuela, od grškega kralja Jurija, angleške kraljice Mary, vodje rajha Adolfa Hitlerja, predsednika francoske republike Lebruna, predsednika Združenih držav Roosevelt, regenta Horthyja, ter od namestnika predsednika češkoslovaške republike, predsednika vlade generala Sirovega. Od državnikov so dosedaj izrazili sožalje predsednik turške vlade Dželal Bajar, predsednik grške vlade Metaxas, predsednik pruske vlade Göring, in zunanji minister Ciano.

Stalin ubit?

Rim, 22. oktobra. AA. (Stefani). Listi objavljajo vest, ki je prišla s finko-sovjetske meje, da je bil Stalin ubit. V vsakem primeru pa je rdeči diktator nekam izginil brez vsake sledi. V Kremli drže to vest v popolni tajnosti, da bi preprečili splošen upor.

10.000 hiš v Tokiu poplavljenih ob zadnjem viharju

Tokio, 22. okt. o. O silovitem viharju, ki je predvčerajšnjim in včeraj zajel Japonsko, poročajo še naslednje:

Tajfun je prišel nad Tokio z otoka Bonina v severni smeri. Ves promet v mestu je ustavljen. Sole so zaprte. Vse brozjavne in telefonske zveze so pretrgane. Voda je poplavlila nad 10.000 hiš.

Sele včeraj je policija izdala seznam žrtev prvega tajfuna, ki je pretekli teden divjal nad Južno Japonsko. Pri teh nesrečah je našlo smrt 453 oseb, 529 je ranjenih. Okrog 35.000 oseb je ostalo brez strehe. Število žrtev sedanjega viharja pa še ni znano.

Pod Nemčijo pride 800.000 ali 360.000 Čehov?

Berlin, 22. okt. V nemških političnih krogih se čudijo, da nekateri inozemski listi navzlic ponovnim nemškimi preklicom še vedno prinašajo vest, po kateri naj bi zaradi nove razmejitve med ČSR in Nemčijo pripadlo Nemčiji 800.000 Čehov. V zvezi s tem tu ponovno opozarjajo, da je po nemških virih že dokazano, da je v krajih, ki jih je ČSR odstopila Nemčiji, po čeških statistikah največ 360.000 Čehov. V tej številki, ki je povsem ugodna za Češkoslovaško pa je všteto tudi število nestalnega prebivalstva, zlasti čeških uradnikov, ki so bili v teh krajih. Nemčiji je pri razmejitvi Češkoslovaške vodila samo etnografska misel, kar bi morali vedeti tudi inozemski listi.

Sv. oče je spet govoril o preganjanju v Cerkvi

Castel Gandolfo, 22. oktobra. AA. (Stefani) Sv. oče Pij XI. je sprejel člane kongresa za krščansko starinoslovje. V govoru, ki ga je ob tej priliki imel, je razložil težak položaj, v katerem je danes cerkev v posameznih državah. Na koncu govora je sv. oče dejal, da je še zmerom optimist, ker je prepričan, da bo Vsemogočni uslišal molitve vernih in naredil konec preganjanja vernikov v posameznih državah.

Vesti o spremembah v francoski vladi

Pariz, 22. okt. AA. (Havas) Le malo je verjetno, da bo predsednik vlade Daladier na današnji seji vlade načel razpravo o aktualnih političnih vprašanjih splošnega značaja. Poudarjajo, da mora sedaj Daladier počakati na izid nedeljskih volitev za senat. Zato so vse trenutne vesti o prenosu vlade in o razpustu parlamenta brez podlage. Sicer pa se mora Daladier sporazumeti s predsednikom republikanske demokratske zveze Louisom Marinom. Prav tako pa se bo posvetoval še z drugimi politiki, preden bi razpustil sedanji parlament.

Nesreča v mariborskem gledališču

Maribor, 22. oktobra.

Snoči se je v mariborskem gledališču pripetila pri generalni vaji za opero »Boccaccio« nesreča, ker je gospa Zamejic-Kovičeva padla pod oder in se precej hudo poškodovala. Zaradi tega je uprava gledališča odpovedala današnjo premiero in dala na program »Hudičeva učenca«. V nedeljo pa odpadne predstava zaradi pogreba kneza Arsenaa.

Vesti 22. oktobra

O volivnem boju v Jugoslaviji piše ženevski list »La Suisse« in se čudi dejstvu, da kandidira dr. Maček v družbi Petra Zivkoviča in Jevtiča, ki je leta 1935 imenoval Mačkovo listo veleizdajalsko.

Egiptovska samostojna vojska bo leta 1941 štela 100.000 vojakov s 1000 najmodernejšimi letali.

Oče bivšega avstrijskega kanclerja Sušnika — feldmaršal v pokoju Artur Schuschnigg — je na Dunaju umrl. Pričakujejo, da se bo pogreba mogel udeležiti morda kancler dr. Sušnik, ki je že od zasedbe Avstrije zaprt.

Ostre odredbe proti begu denarja iz Italije je izdala italijanska vlada.

Poljski zunanji minister Beck je pri obisku v Romuniji doživel hud poraz, piše francoski tisk, ko razpravlja o poljskih ponudbah v Romuniji.

Francoska poslanska zbornica ne bo razpuščena, ker temu nasprotujejo socialisti in ker je predsednik vlade Daladier zamudil pravi trenutek tedaj, ko se je vrnil iz Monakovega in bi mu nihče v Franciji ne zameril, če bi bil dal državi novo, močnejšo in enotnejšo neparlamentarno vlado, kakršno Francija potrebuje, če bo hotela biti kos bodočim težkim nalogam, ki jo v Evropi čakajo.

Vodja slovaške ljudske stranke poslanec Sidor je v Varšavi izjavil časnikarjem, da je zadovoljen z razgovori, ki jih je imel s poljskimi zastopniki in da se bosta ČSR in Poljska sporazumeli glede vseh spornih vprašanj.

Hitler je v zadnjih dveh dneh pregledoval tiste sudske kraje, ki meje na bivšo Avstrijo. Včeraj se je vrnil v Berchtesgaden.

Bivši predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš je zbolel na živcih.

Japonci bodo v kratkem sklenili sporazum z upravami raznih mednarodnih trgovskih in industrijskih podjetij, ki imajo sedeže v Šanghaju. Vsem tem podjetjem bodo zagotovili dosedanje posesti, pravice in zaslužke.

Na seji češke industrijske zbornice so ugotovili, da je gospodarski značaj nove češkoslovaške države ostal tak, kakor je bil in da se ravnanje med poljedelstvom in industrijo ni nič spremenilo.

Anglija nima pravice, da bi nasprotovala vrnitvi bivših nemških kolonij, ker Anglija teh posestev ni zasedla, marveč jih je samo dobila v upravljanje, piše »Daily Telegraph«.

V Parizu je hudo zbolel španski mislec in pisatelj Ortega y Gasset.

Telovadne organizacije na Slovaškem — Orel, Sokol in druge — so izstopile iz dosedanjih vsedržavnih organizacij in sklenile ustanoviti svoje zveze.

Za sklenitev mednarodnega sporazuma, ki naj bi razdelil presežek svetovne kmečke proizvodnje in ga seveda kmetom po dostojnih cenah plačal, se je zavzel predsednik Združenih držav Roosevelt.

V Salzburgu so hitlerjevske oblasti obdobile 16 frančiškanskih bogoslovcev, ki se niso pustili izgnati iz svojega samostana in so zmetali vso opravo iz celice na dvorišče, ko je vdrila v samostan politična policija. Obsojeni so bili z utemeljitvijo, da so poškodovali državno imetje, to se pravi imetje, ki si ga je brez pravice prisvojila država.

Češkoslovaško-poljska komisija, ki naj uredi vsa sporna vprašanja zaradi tešinskega ozemlja, je včeraj začela s svojim delom.

Za novega francoskega poslanika v Moskvi bo najbrž imenovan dosedanj poslanik na Kitajskem Naggiar, svojačenec francoski poslanik v Belggradu.

Francoska vlada zanika vse vesti tiska, ki trdi, da se vlada na skrivaj razgovarja z Nemčijo glede odstavitve nekaterih francoskih kolonij v Afriki.

V veliko voluško zadevo, katero obravnava zdaj newyorški sodišče, je po zadnjih odkritjih zapleten tudi angleški major Draper, ki je bil za svetovne vojne slovit letalec, zdaj pa je igralec in je večkrat gostoval v Združenih državah.

Gospodarski načrt slovaške vlade je razložil po radiu gospodarski minister Betlanski. Po tem načrtu bo vlada proučila predvsem rudniško bogastvo Slovaške in uredila kemično industrijo.

Zdravstveno stanje predsednika Turčije Kemala se vsak dan zboljšuje in upajo celo, da bo predsednik spet ozdravel.

Ameriški general Pershing, vrhovni poveljnik ameriških čet v Evropi za svetovne vojne, je po več kakor enomesečnem bivanju v Franciji odpotoval v Združene države.

Zlagane vesti o uporu v Podkarpatski Rusiji so dale v svet madžarske, poljske in še nekatere druge evropske radijske postaje. Podkarpatska vlada te vesti odločno zavrača.

Komunistična agitacija v tešinskem ozemlju, katero je zasedla Poljska, bo odslej veljala za veleizdajo. Tako odredbo je izdal novi poljski namestnik za te pokrajine.

Nemčija svojih gospodarskih stikov v južno-vzhodni Evropi ne bo izbrala za to, da bi te države tudi politično podjarmila. Tako je izjavil nemški gospodarski minister dr. Funk. Njegove besede so naletale na veliko odobravanje v vseh prizadetih državah.

Desno krilo belgijskih socialistov je na zadnji seji izreklo priznanje kralju in vladi za politiko nevtralnosti, s katero je bil Belgiji ohranjen mir.

Ankara, 22. oktobra. AA. DNB: Uradno potrjujejo vesti, da se je zdravstveno stanje predsednika turške republike Kemala Ataturka toliko zboljšalo, da bodo odslej dnevno objavljali samo eno zdravniško poročilo.

Rop v največjem hotelu sredi Newyorka

Newyork, 22. oktobra. AA. Stefani: V veži velikega hotela »Maldor Astoria« je bil včeraj izvršen nenavadno predrzen napad. V hotel sta vdrila dva roparja, od katerih je eden z revolverjem prisilil vse prisotne, da so dvignili roke kvisku, a drugi je med tem izložil velike zlatarske trdnice v veži pobral vse dragocenosti v vrednosti nad 100.000 dolarjev. Nato sta roparja šla v avtomobil ter se odpeljala. Policija ju še ni mogla izslediti.

Zaradi pogreba Nj. Vis. kneza Arsenaa Kadarjodjeviča bosta jutri v Ljubljani obe gledališči — dramsko in operno — zaprti

Kako je Škofja Loka „napredovala“ pod JNS

Škofja Loka, 22. oktobra.

Nedeljsko »Jutro« je prineslo iz Škofje Loke članek izpod peresa znanega F. Z. pod naslovom »Resnica o napredku Škofje Loke«, v katerem skuša pisec dokazati, da se da ugotoviti v kraju res lep napredek, vendar pa današnja občinska uprava in cestni odbor nimata pri tem nobenih zaslug. Da, celo do trditve se povzpne, da ima JNS odnosno nekateri njeni člani levji delež na teh velikih zaslugah. Članek je pisan s pravim namenom, ki se ne da prikriti, da bi prikazal ljudem v čim slabši luči uspehe dela tukajšnje JRZ in zmanjšal vrednost njenega dela, ki ga je izvršila za napredek mesta in vsega okraja. Na vsak način bi rad nekaj zaslug naprtil JNS, da bi imela tudi ta potaplajoča se stranka za volitve vsaj nekaj gradiva, s katerim bi mogla v našem kraju šariti.

Neskrupni dopisnik ve veliko povedati, da je že prejšnja občinska uprava imela te in one stvari v načrtih in mislih, da je nameravala zgraditi tudi Puštalski most in podobno, itd... Zato je prav, da pogledamo nekoliko nazaj v čase, ko je gospodarila JNS.

Članek se obreguje na primer v občinske doklade, češ da so se sedaj povečale za 10%. Takoj je treba pibiti, da je občina v času JNS pobirala 125% občinsko dolo, poleg tega pa je pobirala še trošarino na vse uvožene predmete, kar je vrglo lepe denarce (okoli 70.000 din). — Sedanja občinska uprava je pobirala lani tudi 125% doklado, letos pa 135%, ker je letos banovina vnesla v proračun za 10.000 din manjši prispevek za novo šolo kakor pa lani. Razen tega ne pobira sedanja uprava nobenih trošarin na uvožene predmete, izvezni na Batove čevlje in na izgotovljene obleke.

Pod prejšnjo JNS upravo ni občina izvrševala na svoje stroške nobenih javnih del, če izvajamo malenkostno popravilo občestnega zidu od hiše g. Ogrina do česlarne, ki je veljal okrog 4000 din ter še nekaterih drugih malenkostnih popravil na mestnih postopih, ki so pa bila zares le posttranskega pomena.

Iz sredstev bednostnega sklada se je gradil podporni zid ob cesti v Vincarje na obrežju Selšice. Takoj pa je treba povedati, da je JNS s tem zidom tako temeljito polomila, da ga je morala celo banska uprava proglasiti za nemogočega in dala nato zgraditi pred ta podporni zid še drugega iz domačega rezanega kamna. Tu je torej ogledalo gradbenega dela loške JNS!

Ker članek tudi omenja, da je naravna dolžnost vsake občinske uprave, da popravlja pota, bi si dovolili vprašati, če morda ta naravna dolžnost za JNS ni veljala. Razen nekaj poti za gradom ni namreč v vseh štirih letih popravila in izboljšala prav nobene poti.

Se eno veliko zaslugu ima JNS uprava za naše mesto. Kupila je namreč v Zagrebu škroplni voz, s katerim današnja občinska uprava res ne ve kaj. Zaslugu za ta voz menda g. Z. F. ne bo pripisoval JRZ. Ta polomija pa je občino veljala do sedaj že preko 25.000 din.

To je bilo vse, kar je JNS uprava v vseh štirih letih zmogla storiti za napredek našega

mesta. Če je to »kaj posebno koristnega in dobrega«, zelo dvomimo. —

Lahko bi še pripomnili, da je z zidavo gasilskega doma uničila edini drevored, ki ga je Loka imela.

Ker pa članek pravi, da je imela JNS še več v načrtu in mislih, da bo storila, je nujno potrebno, da si ogledamo tudi to.

JNS je mislila, da bi bil za Loko prav primeren samostojen okraj. Njene deputacije so romale v Belgrad in Ljubljano, a okraja ni in ni hotelo biti. JRZ je okraj takoj dobila, čeprav je znani minister (in mesar) izjavil »da bo Sava prejel teka iz Belgrada na Gorenjsko, kakor pa bo imela Loka svoj okraj«.

Tudi za most iz Glavnega trga na Balantovo dvorišče preko Selšice, je potovalo v Ljubljano

nešteto deputacij, pa ni bilo mogoče doseči ničesar, prav ničesar. JNS prav tako dobro ve kot mi, kakšna težava je s to stvarjo. — To nekako je imela JNS v načrtu in mislih, a dosegla ni ničesar.

Prav zaupno pa vprašamo, če je imela JNS v načrtu in mislih vsa ogromna dela, ki jih je JRZ zgradila v treh kratkih letih. JNS je imela to, kar bi bilo dobro za ljudstvo, vedno samo v načrtih in v mislih, a naredila ni nikdar ničesar. Saj za kaj dobrega tudi nikdar ni imela časa. Ves čas ji je vendar vzel tačenje našega poštenega ljudstva.

Članek nadalje omenja ureditev prostora pred kapucinsko cerkvijo. Mi rečemo k temu samo to, da vsi prispevki, vse vožnje itd. niso dosegle niti eno desetino celotne vsote. Kdo je pa preskrbel drugih devet desetlin, ali mogoče JNS?

Glede klopi in prispevkov Tujsko-prometnega društva bi imenili, da dobi tudi to društvo podporo na občini. Omenili bi tudi primer »pferancarskih stopnic«, ko je društvo nabilo tablo, da jih je zgradilo, dejansko pa je plačala občina.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 22. oktobra.

Dan nesreč

Včeraj je bilo v Ljubljani vse polno nesreč. Reševalci so bili od jutra do večera kar naprej na cesti. Že na vse zgodaj jutraj so bili poklicani na gorenjski kolodvor, kjer se je ponesrečil 1898. leta rojeni železniški premikalec Janez Štrekelj iz Rožne doline, Cesta XV. št. 25. Pri premikanju vagonov ga je prijel kolo za prst in mu ga nekoliko odčepnilo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ga obvezali in nato poslali domov v oskrbo.

V Štepanji vasi pri hiši št. 101 pa je neki drveči kolesar podrl mestno ubogo Zefran Franciško, ki je bila rojena leta 1864. In stanuje v Štepanji vasi. Pri padcu je dobila hude notranje poškodbe in zdaj se zdravi v bolnišnici.

Kot kronisti pa moramo danes spet poročati o poskušnem samomoru, ki ga je hotela napraviti neka natakarka na Tržaški cesti. Spila je precejšno množino lizola, ker pa so jo takoj poslali v bolnišnico, je bilo videti, da jo bodo rešili. Vendar pa je bila količina popitega strupa prevelika in je ženska danes jutraj podlegla poškodbam.

Poleg vseh teh nesreč, ki smo jih našli, so reševalci morali pomagati še pri nekaterih drugih manjših nezgodah, vendar pa so nekateri poškodovanci prosili, ali o njih časopisi ne poročajo. Reševalci pa so bili včeraj tudi sicer kar naprej na cesti. Zlasti je bilo včeraj v Ljubljani veliko število porodov. Enkrat je moral na cesto tudi posebni avtomobil za kužne bolezni. Prepeljal je v bolnišnico nekega otroka, ki je zbolel na škratinko.

Mestna občina bo odpravila beračenje

Ena največjih nadlog za naše mesto so brez dvoma berači, ki prosijo po hišah in ki jih srečujemo na vsakem prometnejšem voglu v mestu. Mestna občina je že ponovno premislila na svojih sejah, kako odpraviti to nadlogo in zavarovati meščane pred neprestanim nadlegovanjem po beračih, vendar so se čuli tudi razni ugovori, češ: kaj bo pa z berači samimi, če jih ne bi nihče podpiral. Mestna občina je premislila tudi o tem in za stvar se je posebnoma zanimal mestni župan dr. Juro Adlešič. Prav on je tudi prišel na srečno misel, da je treba beračem najprej preskrbeti potrebno hrano in stanovanje in jim šele nato prepovedati beračenje. In končno je gospod župan le prišel na prejšnji seji na dan s stvarnim predlogom, ki ga je treba toplo pozdraviti.

Mestna občina se namreč pogaja za najem velikih prostorov v neki večji hiši, ki je zdaj prazna. Tam misli napraviti veliko kuhinjo, kjer se bo kuhala za berače trikrat na dan enotna in tečna hrana. Obenem pa bodo v teh prostorih narejena prostora na prenočišča posebej za samske moške in posebej za samske ženske. Posebna prenočišča bodo urejena tudi za družine, ki so trenutno brez stanovanja. Ta stanovanja bodo svedela le začasna, dokler si ne preskrbe kakšnega rednega dela in svojega stanovanja. V tej hiši pa bo vsa zimo tudi prostorna ogrevalnica, da ne bo treba brezdomcem prezebat na cesti. Pogajanja za to hišo bodo vsak čas ugodno zaključena.

To je prvi uspešni korak, ki ga je naredila sedanja mestna uprava za odpravo beračenja. Vendar pa je nastalo s tem še mnogo težje vprašanje, ki ga je nujno treba rešiti: kje vzeti potrebna sredstva za vzdrževanje take ustanove. To pa sedaj predvsem zadeva meščane same in na njih je sedaj vrsta, da prišokajo mestni občini na pomoč s svojimi darovnostjo. Mestna občina je s sodelovanjem Vrhovnega socialnega sveta sklenila izvesti na praznik Vseh svetnikov obširno dobrodelno akcijo s prodajanjem sveč in vencev, ki ima namen odpraviti veliko baharijo na naših pokopališčih, predvsem pa z dobičkom pomagati mestnim revežem. O tej akciji smo že ponovno poro-

čali. Ta akcija naj bi bila prvi korak k izvršitvi načrtov in predlogov za omiljenje brezposelnosti in odpravo beračenja.

Ker bo ta akcija zelo obširna, je Vrhovni socialni svet povabil k sodelovanju najrazličnejša društva in dobrodelne organizacije, ki so vse obljubile svojo pomoč pri akciji. Venci in sveče so bodo prodajale predvsem na stojnicah, ki jih bodo imele po raznih delih mesta članice teh organizacij skupno s člani. Vendar pa bo dalo precej dela tudi raznašanje in pobiranje naročilnic po vseh delih mesta. Saj je v Ljubljani 6608 hiš in vsaka mora dobiti to naročilnico. To bodo raznesli mestni uslužbenci. Naročilnice so potrebne zaradi hitrejšega poslovanja in tudi zato, da bo mestna občina lahko presodila, koliko daje posamezni meščani v dobrodelne namene. Vence in sveče so bodo raznašali po hišah tudi drugi. Tako so velikodušno obljubili svojo pomoč zlasti skavti in gozdovniki. Mnogo bo pomagal tudi Rdeči križ.

Posamezne stojnice pa so prevzele sledeče organizacije: Krščansko žensko društvo, Slovanska krščanska zveza, Jugoslovanska ženska zveza, Kolo jugoslovanskih sester, Kolodvorski misijon in Vincencijeva konferenca. V zadnjih dveh dneh bodo imele te organizacije svoje stojnice tudi na pokopališčih. Pozdraviti pa je treba pri tej akciji tudi Društvo evangelijskih gospa, ki je tudi ponudilo svojo pomoč in večjo denarno podporo, čeprav evangeličani ne krasijo v teh dneh svojih grobov. Zastopnik Vincencijeve konference na Gradu pa bo prevzel skrb za skladišče, kjer bodo shranjeni venci in sveče in kjer jih bodo organizacije vsak čas proti potrdili prevzele.

Ta društva so s svojo požrtvovalnostjo najlepši zgled, kako je treba delati za reveže. Meščani, zlasti premočnejši, naj bi jih posnemali. Vabimo in prosimo zato prav vse, ki le količjak premorejo in ki mislijo na Vse svete prav bogato okrasiti grobove svojih rajnih, naj se spomnijo pri tem tudi mestnih revežev s tem, da bodo kupili nekaj vencev ali sveč. Tako bodo najlepše počastili spomin svojih rajnih, obenem pa tudi pomagali občini pri njenem pohvalnem prizadevanju.

83 letni požigalec

Maribor, 22. okt.

Pred sodniki sedi na zatožni klopi 83-letni občinski revež Anton Kocbek iz Ledineka v Sl. gor. Kljub njegovi visoki starosti se ga v njegovi domači občini vse boji. Mož je namreč nenavadno hudoben. Vzdrževati ga mora njegova domača občina, in sicer vrši to na ta način, da ga pošilja od posestnika do posestnika. Gorje pa tistemu posestniku, ki se Kocbeku kakorkoli zameti, bodisi s slabo postrežbo, bodisi drugače. Gotovo se mu slej ali prej maščeval nad njim in če je zamera posebno huda, se ne bo ustrašil niti požiga. Zaradi takih maščevalnih požigov se je Kocbek že nekajkrat zagovarjal pred sodiščem in šele lansko jesen je prišel iz večletne ječe. Letošnje jesen pa se mu je zameril posestnik Alojz Skerget iz Ledineka. Skergetova žena je baje naščuvala na Kocbeka psa, ki mu je potem raztrgal hlače. V noči na 20. november pa je začela goriti sušilnica posestnika Skergeta ter jo je ogenj upeljal do tal, ostala poslopja, ki so stala v bližini, pa se je posrečilo oti. Skode je 2000 din. Sum je padel na Kocbeka, ki je dejanje priznal. Pri današnji razpravi je prosil sodišče, naj ga čim dalje časa obdrži v zaporu, da bo vsaj čez zimo na toplem ter bo imel hrano, ker ga v domači občini vse črti.

Kocbek je bil obsojen na šest mesecev strogega zapore. Branil ga je odvetnik dr. Leskovar. Obsojenec je kazen vesel sprejel in nato prosil sodnike, naj ga po prestani kazni ne pošljejo v njegovo občino, temveč v kako hišalnicno.

Dnevne ugotovitve

Po časnikarski dolžnosti se »Jutro« zadnji teden hudo zalevaja v politične pojave in politične strahove na levi in desni. Večina predmetov za njegove napade je tako neznatna, da zginejo sprico stvarnih ugotovitev, s katerimi smo ga v zadnjih štirinajstih dneh zamahurili mi. Ugotavljamo, da »Jutro« kljub važnosti in teži teh očitkov še zdaj ni odgovorilo niti besede, s čimer je dokazalo, da naše navedbe od prve do zadnje črke drže. »Jutro« torej laže, kadar mu to narekuje časnikarska ali pa politična dolžnost. S tem molčanjem je potrjeno pravilo, da je »Jutro« molk o čemerkoli neizpodbiten dokaz za resnico.

Današnje »Jutro« poroča — ne vemo ali po svoji časnikarski dolžnosti ali brez nje — da je kandidatura na listi JRZ prevzel tudi bivši sušaski poslanec Banič, eden od voditeljev slovitih JNSarske teroristične organizacije »Poč«. »Jutro« to vest prinaša s veliko naslado. Se z večjo naslado bi pa mi in njegovi zbežani pristasi brali podatke o tem, kdo od večrajših vodilnih integralnih nacionalističnih JNSarjev in današnjih nič manj integralnih Mačkovih federalistov je vse bil v vodstvu in eksekutivi POFA, katerega glavni namen je bila obramba jugoslovanskega korupcijskega unitarizma s kopitom in gorjačo. Naj »Jutro« nastoje nekaj blesteh, z orjunske in pofovske zarjo obdanih imen. Dalje naj »Jutro« pove, s kako naslado in s kakim neskončnim zadovoljstvom bi poročalo — če bi moglo — da je podoben skok v kandidaturi JRZ naredil sam dr. Albert Kramer z vsemi svojimi zadnjimi zvestimi mornarji. Naj »Jutro« tudi pove, ali bi bil ta skok kaj bolj čuden in čudovit, kakor je skok drugega mornarja Baniča in ali bi ta prelevitev ne bila vsaj toliko dostojna kakor je prelevitev iz unitarizma v federalizem ob »nedotaknjeni misli in vzvisenem načelu narodnega edinstva«.

»Jutro« danes tudi piše, da so v Sloveniji priprave za sestavo opozicijske liste še »v teku«.

Po našem so te priprave v poljem teku, kar priča o strašni enotnosti in JNS, v novem opozicijskem bloku pa še zlasti. Po »Jutrovem« je nesporno, da bi enoten nastop in enotne opozicijske kandidature odgovarjale razpoloženju ogromne večine opozicijskih volilcev, akoravno imajo tudi paralelne kandidature svoje zagovornike. Enotne kandidature razume »Jutro« v tem, da bi kandidirali samo njegovi mornarji in kapitani. Te bi svedela z največjim navdušenjem volila slovenska Mačkova skupina, zlasti kmečki ljudje, ki jih je JNS za svoje oblasti dala streljati n. pr. v breziškem okraju; dalje bi z največjim navdušenjem volila stare kameleone mlada JNS, ki jo bo v Sloveniji in državi potegnil za sabo Ljotič; s posebnim veseljem bi šli za njo, recimo kaki dr. Stanovnikovi avtonomisti z geslom »Senčur« na ustnicah. Ni treba omeniti niti kakor radost bi »enotni kandidati« vzbudili pri socialistih in marksistih vseh odtenkov, ki bi se ob glasovanju s hvaležnostjo spominjali mož iz JNS, katerih vlada je njihovim vrstam naklonila toliko sto let skupnega preiskovalnega zapore, toliko batin in toliko gladkosti iz sodišča za zaščito države. Res, skupne »kandidature« z dr. Kramerjem na čelu bi odgovarjale najvišjemu razpoloženju vseh slovenskih opozicionalcev! Naj »Jutro« odgovori, če ni to res!

Dr. Kostič: „Po Jugoslaviji“

Filmski večer v frančiškanski dvorani.

»Putnik« je snoci priredil drugi filmski večer, na katerem je številnemu občinstvu pokazal delo ameriškega Srba dr. Kostiča. Uvodno besedo je spregovoril dr. Marn, za njim pa je v daljšem nagovoru razložil dr. Pavlič iz Belgrade nove tehnične postopke pri izvedbi barvnega filma, podal pa je tudi kratek vpogled v propagandno delo velik organizacije »Putnika«. Film, ki ga je nato zavrtel g. Cveto Svigenj je dokazal, da je dr. Kostič v svoji stroki doma. Podrobnosti so zelo jasne, barve žive in nepretrpane, nianse prav fine, motivi razodevajo dobrega opazovalca. Dr. Kostič je posvetil veliko pozornost pokrajinskim motivom, razen tega pa je skušal ameriškem občinstvu predstaviti tudi najtipičnejši plasti jugoslovanske folklor. Pri tem se je najbolj zamudil pri predelu Južne Srbije. Pokazal je nekaj krasnih narodnih noš. V splošnem je dr. Kostič filma s stališča ameriškega občinstva, saj dobro pozna njen okus in njeno zanimanje. Zdi se, da je prav dobro podčrtal tiste strani, ki bi res prvenstveno utegnile pri potnik vzbuditi zanimanje za obisk naše države. Skoda, da smo videli le tisti del velikega Kostičevega filma, v katerem sta Slovenija in Hrvatska prikazana le bežno (Slovenija samo z nekaj krasnimi prizori z Blejskega jezera). Po tem filmu je g. Cveto Svigenj zavrtel tri svoja dela (Skozi kranjski kanjon, Na Jalovec in Pri Triglavskih jezerih; poslednja dva sta barvna filma). Občinstvo je bilo z večerom prav zadovoljno ter se je razšlo z željo, da bi »Putnik« še večkrat priredil take večere.

Mariborski volivni imeniki bodo tudi danes popoldne od 3–6 in jutri dopoldne od 9–11 na vpogled v mestnem popisovalnem uradu.

Warren Duff — Robert Buckner:

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

Ozrla se je in ni prvi trenutek zapazila nikogar. Potem se je nekako zavedla iz svoje zmotnosti in glas se ji je zazdel znan. Srce ji je zadrhtelo. Hotela je že radostno vzklikniti nazaj, toda potem je potlačila nebrzdano veselje, ki za je v njej prebudil glas, ko je po tegnili iz delovne zamišljenosti. Zbrala se je, se vrnala ter mirno čakala na mestu. Ni odgovorila niti besede.

Čez nekaj trenutkov je glas ponovil: »Kaj pa je?«

Serena še vedno ni odgovorila. Toda ni tam je vtrajal:

»Kaj morda nisva prijatelja?«

Zdaj je Sereno premagalo, da je hotela ponagajati, kakor delajo otroci. Delala je:

»Ne pozno je prišlo tisto drugič, da ošte pogledali moj vrt. Lahko še odložite. Danes imam jaz delo.«

Sklonila se je in spet prišla za kebluco.

Whitney se je zdaj iz srca nasmejal. Stopil je izza gostega zelenja, ki ga je do zdaj skrivalo ter stopil čisto blizu do nje:

»Tak niste še pozabili, da nisem bil zadnjič prav prijazen?«

Njegov glas je bil tako mehak in brez vsakega roganja, da ni mogla več držati šobe. Najrajši bi se mu bila vrgla okoli vratu, pa se je bala, kaj bo ta veliki,

resni fant na tako otročarijo dejal. Odložila je kebluco, se vrnala v bokih ter mirno in nedolžno vprašala:

»No, danes mi pa povejte po resnici, kako vam moje dreve ugaja.«

»Lepo je. Ni mu kaj reči. Niti jaz bi ne imel lepšega.«

Ta pohvala jo je čisto potolažila, če je bila še kaj v strahu, da se bo spet norčeval iz nje. Ni vedela, kako bi se mu zahvalila, da danes tako resno govori z njo.

Čez nekaj trenutkov je Whitney nadaljeval:

»Res, morali ste pridno delati, da je vse tako lepo!«

Serena je odgovorila:

»Nisem sama delala vsega, če govorim po pravici. Sicer pa je to delo zame zabava, ne pravo delo.«

Whitney se je takoj ponudil za pomoč:

»Da vam pomagam? Pokazal vam bom nekaj, česar se ne veste.«

Preden je dekle kaj utegnulo odgovoriti, je inženir že počel poleg nje in začel grebsti z rokami rumeno, mehko zemljo pri korenini debele jablane. Skopal je ozek, pa precej globok žleb.

Dekle je nekaj časa nerazumljivo gledalo, ko je s tako vneto grebel po prsti, potem je vprašalo:

»Zakaj to delate?«

Ne da bi vzdignil glavo, ji je Whitney odgovoril:

»Pokazal vam bom!«

In je grebel naprej, ne da bi se bil dal kaj motiti pri tem poslu. Kopal je žleb od jablane, pri kateri sta se bila z Sereno ustavila, do naslednjega drevesa:

Serena ga je še nekaj časa gledala, potem si je začela misliti:

»Najbrž bo kaj zanimivega! Zakaj mu ne bi pomagala?«

Sklonila se je še ona in začela vneto grebsti s svojimi malimi in krepkimi rokami. Prijeten in veselo ji je bilo čepeti in se gibati tako blizu človeka, ki ji je bil ljub in ki je prišel k njej tako nenadno zdaj, ko ga je najmanj čakala.

Kadar sta se pri tem otroškem delu dotaknila s komolci ali s koleno, jo je nekaj vročega, vselega preiskrilo, kakor da se je izgubil nanjo drobec sonca.

Ko sta jarek skopala do naslednje jablane, je Whitney vzel kebluco, zajel vodo iz sode in začel zlivati v žleb, ki sta ga izgrebla.

Voda je motna in umazana počasi lezla po nezaznatni strminici od drevesa do drevesa. Pri drugi jablani se je ustavljala ter se začela zgubljati med korenine. Zejna zemlja jo je pohlepno pila.

Serena je gledala inženirja, na obrazu ji je sijalo otroško, prešerno veselje. Vzklikala je:

»To je pa krasno! Še nikdar nisem mislila nato! Menila sem, da znam res obdelovati vrt, toda vidim, da se moram še veliko učiti!«

Dekle ni videlo, da so tam, kjer je zemlja popila vodo, ostala na površju

drobna, lesketajoča se zrnca, komaj toliko, da jih je pozorno oko videlo, če je nanje sijalo sonce. Mislija je, da ji hoče inženir pokazati, kako je mogoče namakati in zalivati dreve, ne pa, da jo hoče opozoriti na bogastvo, ki je bilo skrito v zemlji njenega vrta. Kaj je njej pomenilo zlato, posebno danes, ko si je želela samo, da bi te ure trajale čim dalje in bi inženir ostal čim dalje v tem njenem cvetočem kraljestvu.

Whitney je bil razočaran, ko je videl, da dekle ne opazi ničesar. Toda ni ji hotel reči, da ji je mislil pokazati nekaj drugega, kakor pa je ona videla. Zravnil se je, ji svelo in globoko pogledal v sinje oči ter dejal prepričljivo:

»To je najboljša zemlja za sadje, kar sem je kdaj videl!«

Serena je zadovoljna odvrnila:

»To mi je všeč, »a tako pravite!«

Inženir je vprašal:

»Zakaj neki? To mora vendar človek videti, samo če stopi na ta tla.«

Dekle je odgovorilo:

»Tu noče živa duša verjeti, kadar to pripovedujem. Nihče ne jemlje mojih besedi za resno.«

Pri teh besedah je že hotelo postati malo žalostna, toda Whitney jo je brž začel tolažiti:

»Nič ne marajte! Vztrajajte, pa boste uspeli! Kaj pa ljudje vedo!«

Serena je nadaljevala:

»Rada se pogovarjam s kom, ki te reči razume... in ki se ne norčuje iz mene...«

Pogledala je inženirja, ta pa se ji je nasmešnil, kakor da ji hoče na kaj namigniti. Umaknila mu je pogled, zakaj

pod njegovim globokim pogledom jo je obšla vročina. Nadaljevala je:

»Najbrž ste v začetku mislili, da sploh nisem za nobeno rabo?«

Whitney se ji je za šalo priklonil, potem pa jo je prijel za roke in jo hotel potegniti k sebi. Toda Serena se mu je izvila in mu pokazala roke:

»Nikar, poglejte, kako so umazane!«

To opozorilo, da bi se utegnili ob njej umazati, ga je spravilo v smeh. Dejal je:

»Oh — če je samo zaradi tega — jaz sem se blata že čisto navadil!«

Toda ženska za vas bi morala imeti mehke in bele roke, ne?« je spraševalo dekle.

»Sveda, punčka...«

Serena je ugovarjala:

»Jaz nisem več punčka.«

»Oh, oprostite. Pozabil sem, da res niste več punčka...«

Pogledal jo je od nog do glave, kakor da jo boža z očmi in je videl, da je pri teh zadnjih besedah govoril resnico. Tudi srce mu je pravilo nekaj takega.

Zdaj ga je Serena sama prišla za roko in odšla sta počasi pod drevjem... Sonce je z vso svojo opoldansko silo sijalo na dvoje srečnih ljudi, ki ju je pozabljen po šepetajočih sencah...

Izza daljave pa je donelo robanjenje zlatokopov iz rudnika v bregu ter javkanje ženčev na poljih, ki so tožili zaradi slabe žetve, saj jim je zlato iz rudnika uničilo vse žito pod bregovi...

Prav ta čas pa je polkovnik Chris Ferris z nadzornikom hodil po svojem polju in štel vrče omlačnega čita.

Od tu in tam

Slavni ruski konstruktor letal Sikorski je priletel v Belgrad. Sikorski, ki običajno dela v Zdrženih državah, potuje že nekaj tednov po Evropi. Iz Jugoslavije namerava odpotovati v Grčijo, nato pa v Italijo in Francijo, od tam pa spet nazaj v Ameriko. V Belgradu so ga sprejeli poveljnik jugoslovanskega letalstva, zastopnik Aerokluba, in vojni minister general Nedić. Tudi časnikarji so ga obiskali in ga izpraševali, kaj misli o napredku v gradnji letal in o brzini, ki jo bodo letala se dosegla. Sikorski je dejal, da bodo letala se oblike in velikosti, kakor danes prevladujejo, po njegovem mnenju dosegla hitrost do osem sto kilometrov na uro, preko te meje pa ne bodo mogla. S tem pa ne izključuje, da bi se dosegla še večja hitrost sploh, vendar pa take hitrosti ne bodo dosegla letala sedanjih oblik, pač pa kakor rakete in podobna letala. Sikorski je v Ameriki zgradil dve tipov letal, ki so dosegla velike uspehe. Stevilna letala vzdržujejo redni poštinski promet med ameriškim kontinentom, največji uspeh pa je imel z letalom, ki lahko pristane in na suhem in na vodi. Eno njegovih letal se je dvignilo celo 12.000 metrov visoko v zrak.

Zbiranje posameznih političnih skupin in strank za blizajoče se parlamentarne volitve se je v glavnem že končalo. Na volitvah bodo nastopile lista dr. Stojadinovića (JRZ), lista dr. Mačka (Zdržena opozicija) in lista Ljotića (Zbor). Belgrajska politična skupina, ki se je imenovala radikalno socialna stranka pod vodstvom Pavla Todorovića, je pristopila k JRZ. Le zagrebška skupina nezadovoljnih veljavkov JNS pod vodstvom Juraja Demetovića, se še ni dokončno odločila, če bo odgovarjala pokorščino strankinemu vodstvu in se izjavila odločno proti volilnemu sodelovanju JNS z dr. Mačkom. V tem primeru se bodo ti ljudje odločili za sodelovanje z JRZ ali pa se bodo volitev vzdržali.

Tajinstvene bolezni v zagrebškem bakteriološkem zavodu kljub vsem naporom do sedaj še niso mogli dognati. Od vseh 16 obolelih ni nihče umrl, ter je bolezen na splošno pri vseh potekala brez velikih bolečin. Ustanovila se je posebna komisija petih zdravnikov, v kateri je tudi vodja zavoda, ki je bolezen že prestopil, ter začela zadevo ponovno preiskovati. Ugotovili so le to, da se uslužbenci zavoda bolezni niso nalezili pri preiskavi bacilov neke konjske bolezni, ter da tajinstvena bolezen nima nobene zveze z znano bongovo boleznijo.

Tovarna svinčnikov je začela obratovati v Zagrebu. Nosi ime znane svetovne trdnice svinčnikov »Kohinoor«. Kakor znano, je sedež te trdnice v Českoslovaški, vendar pa lastniki nove tovarne v Zagrebu niso Čehi, temveč dva Zagrebčana, po imenu Robert in Aleksander Fürst (bratovec Jura). Tovarna je dobila svoje stroje iz CSR in bo obratovala pod vodstvom strokovnjakov, ki so se izučili v čeških tovarnah. Kakor poročajo časopisi, bo tovarna imela stalno na zalogi okrog 1800 vrst raznih svinčnikov in kred.

Lastniki industrij za predelavo mesa so zborovali v Belgradu pod vodstvom narodnega poslanca Josipa Benka iz Murske Sobote. Pri toževanju so se, da zaradi uvajanja avtarkičnega načina v Italiji in Nemčiji naše meso ni šlo tako v promet kakor pred nekaj leti, posebno zato ne, ker so avtoritarne vlade izročile vso to trgovino v roke posebnim državnim uradom, ki so določali tudi cene. Prav zaradi tega so morali naši izvozniki ustanoviti svoje združenje in delati skupno z uradom za pospeševanje zunanje trgovine pri trgovinskem ministrstvu. Posebne težave pa so imeli z Nemčijo zaradi nestalnosti klirinške manke. V državah, ki teh omejitev ne poznajo (Francija, Anglija), pa je bilo le malo kupcev za proizvode jugoslovanske industrije mesa.

V Banjaluki je umrl 6 letni Marko Lastru, o katerem so časopisi nedavno poročali, da je spal neprestano 28 dni. Deček je kljub intervencijam zdravnikov spal kar naprej, da so ga morali umetno hraniti. Zdal pa poročajo, da je po 32 dneh vztrajnega spanja — zaspal za vedno.

Uradnika belgrajske izvoznike družbe Sa- vič & Nikolić, Svetozarja Filipovića, ki je bil pred dobrim tednom izginil s tisoč dinarji, so te dni prijeli v Leskovcu. Kakor smo že poročali, je Filipović dobil od svojih gospodarjev denar, da bi ga v Novem Sadu izročil nekemu tvrdoknemu upniku. Za Filipovića in njegovi- mi jurji je od tistega trenutka izginila vsaka sled. Domnevali so, da ga je kdo oropal ter se mož ni upal domov, ali pa da je postal žrtev kakšnega roparskega udara. Te dni pa so ga izsledili v Leskovcu, kjer je potem na policiji pripovedoval, da je na vozniki do Novega Sada zaspal, a ko se je zjutraj prebudil, ni imel denarja več. Kaj drugače Filipović izginotja denarja ne zna razložiti. Ker pa je njegova iz- poved precej navna, so ga na policiji obdr- žali in ga bodo izročili belgrajski policiji v nadaljnji postopek.

Popolnoma nedolžnega človeka sta ubila brata Ivan in Joso Moslavac iz vasi Turanovca pri Virovitici. Pri kmetu Simi Moslavcu so lič- kali koruzo. Med drugimi je bil tam tudi neki škalič, ki se je preživljal s tem, da je hodil na dnino. Ta večer se je škalič preveč nalezil žganja, nakar je odšel v sobo in za mizo za- spal. Takrat pa sta prišla mimo hiše brata Ivan in Joso Moslavac, ki sta bila v vasi znana kot največja pretepača. Čim sta zagledala škaliča, sta splezala skozi okno v sobo in spečemu za- dala z noži trideset smrtnih ran. Umorila pa sta ga zato, ker je bil škalič pri neki priliki branil kmete, ki sta jih ta dva brata pretepa- la.

Ladijski promet na Savi in Kolpi je zadnje dni popolnoma zamrl. Zaradi suše sta obe reki upadli ter onemogočili plovbo. Ponekod so ladje kar običajne na plitvinah ter čakajo več- jega deževja, da jih bo visoka voda spet rešila iz zagate. Gospodarski krogi zaradi tega po- novno apelirajo na merodajne činitelje, naj pospešijo dela za regulacijo zave od Zagreba do Belgrada, s čimer se bo povečal tudi rečni promet.

Filmski igralec Svetislav Petrović je pred- večerajšnjim prišel v Split. Njegovi znanci go- vore, da se misli poročiti s filmsko igralko Friedl Schuster, in sicer po starokatoliškem obredu. Takoj, ko je prišel v Split, se je Petro- vić razgovarjal s tamkajšnjim starokatoliškim župnikom. Sam je sicer dejal, da je prišel prav slučajno; ko se je z mudil v Zagrebu, ni hotel zamuditi ugodne prilike, da ne bi obiskal na- šega morja.

Zanimivosti izpred sodišča

Ljubljana, 22. oktobra.

Na sodišču so bile ta teden prav lepe zani- mivosti, o katerih sodnemu poročevalcu ni mogoče tu na debelo poročati. Prav zanimiva je bila mla- da koketa, ki je obdolžila nekega fanta, da jo je on nagovarjal k odpravi plodu. Fant, ki je drugače poštenjak, je kratko pred kajdijem izjavil: »Jo ne poznam! Koketa, majčkena in vresa prefrigana: »Kaj me ne poznaš? Saj ti si Korel! Soobtoženi France: »Nisem Korel, gospod sodnik! Jaz sem in bom France! In bila je koketa obsojena. France pa oproščen. Na hodnikih mu je zažugala, da ga bo do smrti zasledovala.

Tam v sobi št. 28

Veste, kar lahko rečem, da bi tudi komedijo- graf lahko našel v tej sobi prav hvaljevo gradivo za svoje domače komedije, ki bi bile res izvirne in tudi duhovite. Tako-le je včeraj sedelo okrog deset okoličanov tam iz tistega kraja proti Gros- suplju, kjer se radi tožarijo za vsako besedo: Križem-kražem so tekla pravde zaradi žaljenja časti. Med njimi je bil poseben mladenič, ki so ga izkušeni možje te sobe krstili za »vaskoga advokata«. Ta mladenič, recimo mu po domače Jaka Skok, je vneto posegal v razpravo in stav- ljal priča, kakor tudi nasprotnim strankam naj- različnejša vprašanja. Je navihani mož, toda para- graf ga je napolned vendarle zvil. Jaka Skok, ki je sodbno kratko zapisoval, je poskočil in modro dejal: »Vse je dobro! Ko pa so začele obsojene ženske pred sodnikom jadikovati in so nekatere njega dolžile vse intrige, je Jaka hitro prijel za svinčnik in začel zapisovati: »Kaj in kako ste rjaki!« Sodnik, ki pozna na daleč naokoli vse prepirljivke, se je majčkeno nasmehnil. O prebi- valeh na Grajski planoti pa bi bilo treba nekaj- krat več napisati, kako se med seboj tožarijo in pravdajo. In na čigave stroške? Prinašajo na- vadno »pravico revnih«, ki jih sodnik v takih pravih zavrača, kajti vsi ti grajski pravdarji pri- hajajo v spremstvu advokatov, po slovensko od- vetnikov, kajti tako daleč smo prišli, da noče biti noben več odvetnik, marveč »advokat«. Sod- nik take pravice revnih zavrača in ima prav. Pika in dosti je!...

Sedmo kolo ligaškega prvenstva

Po 14 dnevnem odmoru se bo jutri zavrtilo sedmo kolo tekmovanja za državno nogometno prvenstvo. Sedmo kolo ne bo tako zanimivo, kot je bilo šest. Jutrišnji program je:

- v Skoplju: Gradjanski - Ljubljana,
- v Splitu: Hajduk - Hašk,
- v Sarajevu: Slavija - Slavija (Varaždin),
- v Zagrebu: Gradjanski - Sparta,
- v Belgradu: BSK - Jugoslavija, Bask - Jedinstvo.

Ljubljanci smo torej brez programa. Našo domačo enajstoročico smo spremenili že včeraj na to dolgo pot okoli Jugoslavije. V Skopje se odšli tle možje, ki bodo prvič zastopali slovenski no- gomet v daljnem mestu: Pogačnik, Bertonec, Ceglar, Vodišek, Pupo, Čebihin, Janežič, Serčer, Gomezelj, Vovk in Erber. Torej prav gotovo naj- močnejša postava, ki jo imamo. Po zadnji tekmi s Slavijo je postava malo izpremenjena, in sicer na boljše. Pot v Skopje je dolga, in sicer težka. Na- vajeni smo, da Ljubljana iz tujih igrišč ne prinese domov nobenih točk. Za jutri pa bomo še vseeno optimisti in upamo na časten rezultat in tudi na kakšno piko. Skopljanski »burgerji« so sicer ne- varno moštvu, vendar še daleč ne tako nevarno, da bi morali že v naprej misliti, da izgubimo. Osta- li bomo optimisti še naprej in bomo našim fantom zaupali, da bodo napravili največ, kar bodo zmogli.

Zagrebski tekmi med Gradjanskim in zemun- sko Sparto ni kaj prigovarjati. Z gotovostjo lahko

Med ameriški Slovenci

S prvim oktobrom je prišel pouk jugoslovanske šole moderne umetnosti v Clevelandu pod pa- kroviteljstvom Slov. nar. doma. Pouk vodi domači slovenski umetnik G. H. Perushek. — Zvezni ko- misiji v Clevelandu se je pretekli teden vršilo zaslisanje za pridobitev ameriškega državljanstva. Med drugimi je ta dan dobilo tudi šest naših ro- jakov in štiri rojakinje ameriško državljanstvo. Dosedaj je v letošnjem letu dobilo 292 naših ro- jakov in rojakin ameriško državljanstvo. — Slo- venski medicinec g. Rudolph Nadbath, sin tukaj poznane slovenske mesarja Paula Nadbatha, je z odliko dovršil študije na Western Reserve univerzi in se podal v Rochester, N. Y., kjer bo študiral medicino. — V Mount Royal sanatoriju je umrla Mary A. Videmšek, rojena Mlinar, stara 29 let. Rojena je bila v Clevelandu in zapušča moža, dva sina in starše. — V Clevelandu, O., je umrl po dolgi bolezni Fr. Antončič, v starosti 44 let. Doma je bil iz vasi Markovci pri Starem trgu pri Ložu in je prišel v Ameriko pred 31. leti. Tu- kaj zapušča soprogo in sina. — V Port Washing- ton, Wis., je v bolnišnici sv. Nikolaja v Sheboy- ganu umrla rojakinja Mrs. Mary Kesner, roj. Smith (Kovač), v starosti 40 let. Doma je bila iz Ljubnega v Savinjski dolini in je prišla v Ameriko s svojimi starši kot 13 letna deklica. Zapušča so- proga, tri hčere in enega sina. — V Clevelandu je 30. septembra naglo preminul Martin Nagode, s Spilker Ave., v starosti 45 let. Doma je bil iz vasi Brezje pri Ljubljani. Zapušča ženo in 6 otrok. — V Peru, Ill., je preminul rojak Mr. Michael Ko- zar, v starosti 70 let. V Ameriko je došel leta 1903. Živel je ves čas v La Salle in zadnjih 15 let pa v Peru, Ill. Zapušča pet sinov in eno hčer. Žena mu je bila umrla že leta 1926, kakor tudi že dve hčerki. — V Detroitu, Mich., je podlegel pljučnici v Ameriki rojeni slovenski rojak William Travnik. Rojen je bil v Penny l. 1909. — V Bar- berton, O., je umrl mladenič Frank Šega, v sta- rosti 22 let. — V Milwaukee, Wis., je 25. septem- bra umrla ga. Ana Florjančič, rodom s Pristave na Hmelniku, fara Mirna peč pri Novem mestu na Doljenkem. Dosegla je lepo starost 87 let. — V Parisu, Ill., je umrl rojak John Levstik. Bolehal je dalje časa za vodenico in poleg te tudi za srčno hibo. Doma je bil iz Migojnice pri Grižah v celjski okolici. — V slaščičarno Franka Stellerja na Superior Ave v Clevelandu sta prišla dva ro- parja, ki sta si naročila dve steklenici sladke pi- jače, nakar sta potočnila samokrevi in zahtevala denar. Frank Steller je po pravi kranjski navadi zavpil nad njima: »Kaj h....., vidva smrkavca bosta meni grozila?« Pograbil je steklenico in udaril enega po glavi, nakar sta oba roparja zbe- žala. V Chicago, Ill., se je ponesrečil rojak Mr. Martin Blaj, stahujoč na 1750 W. 21st Place. Padel je pri delu s strehe nekje v Berwynu in se precej obšutno pokokoval. — V Oak Creek, Colo., je bil med delom v tukajšnjem premovalniku pri nesreči ubit rojak Anton Čeligoj, v starosti 60 let.

O zanimivi in zelo značilni pravdi zaradi 8 dkg moke bo sodni reporter prihodnjč posvetil več pozornosti. Za danes samo poroč, da je bila poštena trgovka oproščena.

Kaj bo s sodnimi dražbami

Ko človek tako-le mirno stopa na levo od sobe št. 28 v justični palači, zagleda velike deske, na katerih so po uradno rečeno »afiširane« razni oklici o sodnih dražbah raznih nepremičnin v mestu in okolici. Lahko je človek opazil, da je sodnik nekatere dražbe odložil za poznejši čas. Za čas do 11. decembra t. l. je bilo razpisanih več dražb. Sodnik pa je objavil sklep, da bo dražba nepremičnine preložena na poznejši čas. Kratko je navedel, da v smislu določbe člena 3 zakona o volitvah narodnih poslancev v zvezi s tolmače- njem ministra pravde z dne 9. oktobra 1931 so te dražbe preložene. Ta člen volivnega zakona do- loča namreč, da se ne smejo dražbe vršiti 15 dni pred in 3 dni po volitvah.

Tako je bila preložena za 7. decembra t. l. razpisana sodna dražba graščine Fužine z vsemi zemljišči. Lastnici, kakor razvidimo iz javno ob- javljenega sklepa sodišča, sta Mary Paumgarten in neka Wenkheim z Dunaja. Sodno so cenili graščino z vsemi zemljišči na 12.828.675 din. Ta dražba je sedaj razpisana na 21. decembra ob 8.30 dopoldne na okrajnem sodišču. Bremea zna- šajo nekaj nad 13 milijonov din. Svojski je voja- ški erar hotel kupiti od fužinske graščine nekda- nji »eksercitrplace« pri Vevčah. Kupčija je šla za enkrat po vodi. Celokupno fužinsko veliko posest- vo bo prodano po gotovem načrtu v skupinah. Mnogi kmetje so zainteresirani za razne njive, tra- vnike in gozdove, ki spadajo pod več kat. občin. Graščina sama z gospodarskimi poslopi, parkom, vrtom in pritliklinami je sodno cenjena na 2.798.735 din. Mož ge. Mary Paumgarten, v zem- ljiški knjigi je tudi zapisano »Baumgartner«, je bil pred vojno dober diplomat, služil je v Petro- gradu pod carsko Rusijo kot avstroogrski general- ni konzul in razume prav klasično slovenščino. Upamo, da bo vojaški erar vendar-le odkupil veli- kanske zemljiške parcele v bližini sedanjega aerodroma.

računamo na zmago domačih; vprašanje je le, kaka- na bo razlika v golih.

Tudi v Sarajevu, kjer se srečata obe Slaviji, je več kot verjetno, da bodo odšli Varaždinci po- razeni domov. Serailje si bodo z dvema pikama pomagali malo naprej v lestvici — letos jo vozijo nekam slabo — Varaždinci bodo pa kar ostali bolj na koncu, kot so tudi sedaj.

V Splitu se pomerijo zagrebški akademiki in pa Splitčani. Po zadnjem hudem porazu Haška v Zagrebu proti Jedinstvu, Haškovec človek ne bi pripisoval mnogo izgledov. Toda Hašk pravi, da je na tujih igriščih bolj kot pa je doma, zato ker ga Zagrebčani ne morajo. Ta sloves so Haškoviči že ponovno tudi potrdili in zato računamo v Splitu na ostro borbo, pri kateri pa dajemo domačinom nekaj prednosti po starem pravilu, da je boljši oni, ki igra doma in pred domačo publiko.

Belgrad bo jutri v znamenju domačih »lokal- nih« derbyjev. BSK in Jugoslavija ter Bask in Je- dinstvo so domači klubi, ki se med seboj dobro poznajo in ki igrajo vsi doma. Rahle prednosti da- jemo v teh dveh derbyjih BSK in Basku. Prav nič pa tudi ne bi presenetila zmaga obeh nasprotni- kov, čeprav mislimo zlasti za Jedinstvo, da ni kos Basku niti po zadnjem zagrebškem rezultatu, za katerega se ne moremo otresti dojma, da je bil le bolj slučajen. Najzanimivejši srečanje v sedmem kolu pa je prav gotovo tekma obeh starih belgraj- skih rivalov BSK in Jugoslavije.

Izza naših meja

Nova gimnazija v Opatiji. V šolskem letu 1938-39 bodo otvorili v Opatiji novo popolno gimnazijo. Dekret o ustanovitvi te gimnazije je bil podpisan konec preteklega meseca.

Na tržaško pravno fakulteto se je vpisalo le- tos okoli štiriisto slušateljev, okoli dvesto pa na višjo trgovsko šolo. Ker je letos pravna fakulteta šele otvorena, je število slušateljev, po mnenju odločujoči, nad vse razveseljivo. Med slušatelji je 40 inozemcev, od katerih je večina Židov iz Madžarske.

V Gorici bodo zgradili v najkrajšem času ve- liko in lepo palačo, ki bo posvečena materi in otroku. Prvi prispevek za to stavbo je dal sam Mussolini ob priliki obiska v Gorici. Načrti za stavbo še niso končani.

V mesecu septembru je bilo v Trstu rojenih 328, umrlo pa jih je 200. Porok pa je bilo v istem mesecu 197. Številke kažejo v primeru s prejšnjim mesecem majhen porast.

Pokrajinski poljedelski nadzornik je izdal po- sebno odredbo, po kateri mora ostati 10 odstotkov letos pridelanega vina za destilacijo. V tej odred- bi je tudi določena stopnje alkohola, ki ga mora vsebovati za prodajo namenjeno vino.

V Gorici bodo praznovali v kratkem oblet- nico osvoboditve. Poseben odbor je prišel s pri- pravami. Program predvideva poleg svečanosti domoljubnega značaja tudi razne umetniške raz- stave ter kulturne, gospodarske in športne prir- editve, dalje koncerte na prostem in velike gleda- liške predstave na Gradu. Proslava, ki se bo vrši- la, bo torej slična našim tednom.

Popravlilo cerkve. V Trnovem bodo pričeli popravljati vaško cerkev sv. Trojice. Cerkev je bila od vojske sem zelo zanemarjena in zapušča- na ter so imeli celo v njej vojaški razna okladišča. S temeljito preureditvijo bo urednična dolgoletna želja vaščanov, katerim je bilo težko, ker se je njih hram tako zanemaril.

Odpoved promenadnega koncerta. Zaradi smrti Nj. Visočanstva kneza Arsenia odpoveduje turistični odbor za mesto Ljubljano drevi ob 18.30 napovedani promenadni koncert v Zvezdi.

Mestno zdravniško dežurno službo ima od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 dr. Žitko, Ple- teršnikova ulica št. 13. telefon št. 47-64.

Doma je bil blizu St. Petra v zasednem ozemlju. — V Buena Vista, Pa., je v tukajšnjem premoval- niku ubilo rojaka Franka Adama. Doma je bil iz Petrinji pri St. Petru na Krasu, p. d. Caretov. V Ameriki je živel 25 let. Zapušča ženo in štiri otroke. — V Lorain, O., je zadela nesreča družino Mr. in Mrs. Charles Urbas, ko se je po- nesrečil njih avto. Pri nesreči se je materi iztrgalo iz rok 6 mesecev stara hčerka tako, da je padla iz avtomobila in obležala mrtva. Mater, ki je do- bila težke poškodbe, so odpeljali v bolnišnico. Tudi oče je moral v bolnišnico.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Baromet- sko stanje	Tempe- ratura v C.	Tempe- ratura v F.	Relativna vlažnost (% - 10)	Veter (smer, jakost)	Pada- vine mm	Vrsta
Ljubljana	767.4	13.1	0.5	89	0	—	—
Maribor	766.9	12.3	2.0	70	4	0	—
Zagreb	769.9	13.0	3.0	90	5	0	dež
Belgrad	766.1	13.0	4.0	9.7	7	WSW ₂	—
Sarajevo	768.4	8.0	2.0	90	10	0	0.1 dež
Vis	764.9	13.0	6.0	70	2	NW ₇	—
Split	764.9	16.0	10.0	60	2	SE ₄	—
Kumbor	—	12.0	—	—	—	—	—
Rab	767.8	23.0	9.0	50	3	NE ₄	—
Duhrovnik	762.1	14.0	12.0	40	0	NE ₄	—

Vremenska napoved: Zjutraj megleno in hladno, čez dan večinoma jasno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljublja- ni ob večerj do danes: Iz noči do 7.45 je bila gosta in mrka megla, nato pa do 10.20 srednje gosta in visoka. Ob 10.30 se je megla dvignila in je posijalo sonce, istočasno se je zjasnilo. Vse ostali čas dneva je bilo večinoma jasno, lepo sončno vreme, enako tudi po- noči. Ozračje se je močno ohladilo.

Koledar

Danes, sobota, 22. oktobra: Kordula
Nedelja, 23. oktobra: Ivan.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste-Zaloška c.

Putnikova potovanja ob Vseh svetih v Trst, Gorico in Ljiljro v dnch od 29. oktobra do 1. no- vembra so zagotovljena in se izvedejo nepreklicno. Sporede dobite v vseh biljetarnicah Putnika in pri poverjenistvih izven Ljubljane.

Koncert violinista Zlatka Balokovića, ki je bil napovedan za ponedeljek, dne 24. t. m. se ne bo vršil. Kupljene vetopnice naj se vrnejo Matič- ni knjižarni.

Med najpomembnejše dogodke najbližnjega časa bo spadala proslava 20 letnice našega osvobojenja in zedinjenja. Naša Glasbena Matica pri- pravlja v proslavo tega dogodka slavnostni kon- cert, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 7. nov. Pev- ski zbor Glasbene Matice bo izvajal s sodelova- njem 4 solistov ter simfoničnega orkestra Ljub- ljanske Filharmonije eno najpomembnejših del slo- venske glasbene literature, Skerjancovo skladbo za soli, zbor in orkester Zedinjenje. Delo je celo- večerno in komponirano na podlagi besedila dveh Gradnikovih sanetov. Na slavnostni koncert že danes opozarjamo.

Kraljevska banska uprava objavlja, da naj se v smislu zadevnih odlokov ministrstva prosvete izobesijo na poslopih vseh šol in prosvetnih za- vodov državne zastave na pol droga do dneva pa- greba Nj. kraljevskega Visočanstva kneza Arsenia Karadjordjevića.

Ustanove sklada viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja za podpiranje osiromašenih in one- mogli bivših pripadnikov Zbornice za TOI. Zbor- nica za TOI v Ljubljani razpisuje za leto 1938 za uboge onemoglo bivše svoje pripadnike in njho- ve vdove ustanove po 100 din. Prošnje naj se po- šljejo Zbornici za TOI v Ljubljani do 20. novem- bra 1938, podprte z dokazili in opremljene s po- trditvijo občinskega urada in pristojnega združe- nja, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno iz- vrševal, pa je sedaj ne izvršuje več, ker zaradi onemoglosti ne more več delati in je obubožal, odnosno da je prošilca onemogla vdova vdova bivšega zborničnega pripadnika. Prošnje mora vlagati vsak prošilec zase, in se prošnji, sestavlje- nih po skupinah ter prošnji prošilcev, ki nikdar niso izvrševali samostojno kakšnega obrta ali trgo- vine, ne more upoštevati.

Franciškanška prosveta M. O. v Ljubljani pri- redi v torek, 25. t. m. ob 8 zvečer v franciškanški dvorani literarno skioptičen večer pod naslovom: »Legenda o Svetogorski kraljici«. Ob 400 letnici božje poti na Sveti gori (1539), ki pomenja našim goriskim rojakom to, kar nam gorenske Brezje, bo ob skioptičnih slikah predvajal dr. Joža Lov- renčič svojo umetno »Legendo o Mariji in pastirci Uršiki«. Vstopnice po 3 din v pisarni »Pax et bo- num« v franciškanški pasaji. Člani z legitimacija- mi popust.

Zanimivo vzgojeslovno predavanje priredi Pe- dagoško društvo v ponedeljek, dne 24. t. m. v dvorani Mineraloškega inštituta na univerzi. Pre- daval bo priznani zagrebški pedagoški teoretik, univ. prof. dr. Pavel Vuk-Pavlović o tem: »Vzgo- jiteljevo carstvo«. Za predavatelja, ki je avtor mnogih priznanih pedagoških in filozofskih del, se bodo gotovo zanimali vsi, ki imajo opravka z vzgo- jo. Predavanje se bo vršilo ob 18 popoldne. Vstop prost.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sobota, 22. okt.: »Trideset sekund ljubezni«.

Premiera. Premierski abonma.

Nedelja, 23. okt., ob 15: »Veriga«. Izven. Zni- žane cene. — Ob 20: »Žene na Niskavuorijju«. Izven.

Ponedeljek: zaprto.

Opera. — Začetek ob 20.

Sobota, 22. oktobra: »Na sinjem Jadranu«.

Nedelja, 23. okt.: »Grafica Marica«. Izven.

Znižane cene od 30 din navzdol.

Ponedeljek: zaprto.

Nedelja v Drami: Ob 10 popoldne bodo pono- vili Finžgarjevo ljudsko igrjo »Veriga« z gg.: Ce- sarjem, Bratinjo in Potokarjem v glavnih vlogah. Delo pisuje spor dveh kmetov radi nevede pri- svojene verige. Veljaja znizane cene od 20 din navzdol. — Zvečer bodo igrali delo finske pisateljice Helle Vuolijoki: »Žene na Niskavuorijju«, ki spada med največje uspehe tekoče sezone ter raz- kriva duševni konflikt tavastlandskega posetnika med dolžnostjo in ljubeznijo.

Opereta »Na sinjem Jadranu« se bo pela jutri v soboto 22. t. m. za red B. in običajni zasedbi, pod taktirko dirigenta Zebreta in v režiji g. Zu- pana. V glavnih vlogah sodelujejo: Poličeva, Bar- bičeva, Japljiva, Rakarjeva, Peček, Sancin, Zu- pan, Golovin, J. Rus in Pianeciki.

Mariborsko gledališče

Sobota, 22. oktobra ob 20: »Boccaccio«. Pre- miera.

Nedelja, 23. oktobra ob 15: »Dva ducata rdečih rož«. Znižane cene. — Ob 20: »Kar hotete«.

Človek in narava

Lov na rastline je prav tako nevaren kakor lov na tigre - Štorklja in ljudska vera - Nekoč so kaznovali ubijanje štorklje s smrtjo - Viteški dvoboji jelenov

Pred kratkim je angleški polkovnik Baily odkril novo rastlino, in sicer modri makov cvet v neznanih predelih Himalaje, ki so še danes nedostopni ne samo Evropejcem, temveč tudi domačinom. Polkovnik je daroval modri mak herbariju britanskega muzeja, nato pa je odšel zopet na znanstveno potovanje v Nepal, v pokrajino, kamor je Evropejcem prepovedan vsak pristop, da raziskuje tamkajšnje rastlinstvo.

Polkovnik Baily je v Angliji znana osebnost na polju botanike. Samega sebe pa imenuje »človeka na rastlinah«. Samo ime zasluži mnogo časti. Ni pa ta čast združena samo s prijetnim raziskovanjem rastlinstva, ampak tudi z nevarnostjo, kajti lov na rastline je prav tako nevaren kakor lov na tigre. Kdor se že enkrat odloči, da nabira rastline, mora biti pripravljen na največje napore in nevarnosti. Poleg vseh teh neprijetnosti pa se tak lov konča celo še z razočaranjem. Zato pa je še večje veselje, če botanik odkrije novo rastlino, to je zanj velik uspeh, ki kaj kmalu zaradi tega pozabi na vse hudo.

Ko je bil v Srednji Ameriki, je često srečeval lovce rastlin, večinoma same poklicne, ki so nabirali rastline za razne muzeje in ustanove Združenih ameriških držav. Drugi lovci nabirajo rastline za bogate zasebnike in trgovine redkih rastlin, ki plačujejo

težke tisočake za neznano orhidejo.

Vsi ti lovci so večinoma na krajih, ki so nezdruženi in močvirni, zarasli tudi z gostimi gozdovi, ki so polni raznih divjih živali in nevarnih strupenih kač. Ti lovci živijo podobno življenje kakor nekdanji raziskovalci, kajti pomisliti moramo, da nabirajo rastline v krajih, kjer ni bilo tekmecev, to je belih ljudi in nabiralec rastlin. V takih krajih ni ljudi, celo domačini se redko srečajo in prav ti so najbolj nevarni tem lovem. Omenjeni nabiralec Baily pripoveduje, da je poznal nekega filozofa, ki je nabiral rastline v Nikaragui. Bil je nekaj dni brez hrane in ležati je moral na golih tleh v mrzlici. Rešilo ga je srečno naključje, ker je šla mimo neka znanstvena odprava. Tako življenje morajo preživljati ti lovci po več mesecev, včasih tudi nekaj let. Kajti

mного, mnogo časa traja, dokler se kaj novega ne najde.

Često jih pokonča tropska mrzlina. Nekateri postanejo žrtve zveri ali domačinov. Nedavno so domačini na Novi Gvineji pobili kar celo znanstveno odpravo. Dva nabiralca rastlin sta bila ubita v pokrajini Papua od domačinov. Domačini namreč okrasijo

grobove svojih pokojnih s redkimi cvetovi orhideje.

Lovci so bili neprevидni in so se dotaknili teh grobov. Domačini so jih pobili. Včasih pa odkrijejo novo rastlino po naključju. Polkovnik Baily je prav na ta način odkril modri mak. Ubil je jelena, katerega imajo tibetanski lame za svetega.

Iz ljubezni do bližnjega

Kdorkoli prvokrat prestopi vhod samostana Rursberga v lepi deželi Sonaeb, se bo začudil. Prišel bo v kraj, ki se precej loči od drugih samostanov. Tega samostana ne loči od ostalega sveta visok zid, ampak je kraj, ki šteje 2000 duš. Sestre tega samostana, redovnice sv. Jožefa, so zelo priljubljene in sicer zaradi tega, ker so si napravile skrb za uboge in zapuščenke. Mnogokrat opravljajo težka in neprijetna dela. Vse stvari, ki so potrebne za življenje in vzdrževanje naselbine, so zaupali njim: delavnice, šivalnice, vrtarstvo, obdelovanje polja, čevljarke delavnice, mline, pekarne in celo električno centralo. Že iz teh stvari se vidi njih nenavadni delokrog. Toda je še druga stvar, ki vzbuja pozornost in to je, da so — gasilke. Kakor vsak napreden kraj, ima tudi Ursberg svojo brigadno za primer požara. Gasilsko četo pa tvorijo — sestre. In vsakokrat, kadar se pokaže rdeči petelin, hite na pomoč, ne da bi pri tem zamenjale svojo redovniško obleko z gasilsko.

Zato je bil obsojen, da mora 15 dni hoditi na ono mesto, kjer je bil ubit.

»sveti jelen«.

Na tem svojem kazenskem potovanju je odkril modri cvet maka.

Tudi pri nas pripovedujejo, da prinaša štorklja otroke. V Alzaciji imajo navado, da dajo na okno za štorkljo košček sladkorja, in sicer pomeni en košček, da hočejo fantka, dva pa deklico. Ljudsko verovanje v štorkljo je prav staro in različno.

Egipčani so oboževali štorkljo kot znamenje zaksanske zvestobe.

To verovanje je prišlo iz Egipta v staro Grčijo. Aristotel jo omenja kot zgled otrokom, češ štorklja, čim doraste, prinaša hrano svojim starejšim. Tudi Rimljani so častili štorkljo kot simbol zakon-

ske sreče. V Švici verujejo še danes, da prinaša štorklja nesrečo. Prav tako verujejo, da se bo deklica kmalu poročila, če zasliši v poletje prvič štorkljin glas.

Štorklino gnezdo na hiši varuje hišo pred strelo.

Če si štorklja zgradi na dimniku gnezdo, prinaša to srečo. V Alzaciji verujejo, da prinaša gnezdo slogo in mir v hiši. Že od nekdaj pravijo, da je zločin ubiti štorkljo. Leta 1423. je mestna občina v Strassbourgu izdala odlok, da se kaznuje vsak z globo 30 šilingov, če ubije štorkljo. V kantonu Vand je bil izenačen zakon umora štorklje z umorom človeka.

Lovci, ki je ubil štorkljo, je bil obsojen na smrt.

Splošno se misli, da je jelen zelo plaha in šibka žival, tako da plašljivce primerjajo z jelenom. Neki švicarski lovec pripoveduje, da je jelen spomladaj močnejši kakor lev. Ob koncu septembra se jeleni bore med seboj. Ti dvoboji kažejo veliko hrabrost, često tudi zvišnost. Lovci pripovedujejo, kako je mlajši in šibkejši lovec speljal močnejšega nasprotnika v žično mrežo in ga na ta način premagal. Redkokdaj pa se dogodi, da ubeži eden od nasprotnikov.

Lov na 150 ton težke morske pošasti

Kdor ne verjame, da je Jona res mogel biti v ribjini trebuhu, ga o tem prepriča gornja slika. Slika nam ne kaže kake zajede v skalah ali ledene razpoke, marveč posredi presekanega velikega kita, iz katerega jemljejo delavci mast in olje.

Izmed vseh morskih prebivalcev je kit nedvomno tisti, ki človeku največ koristi kot posameznik. Povprečno velik kit da 40.000 kg masti in 30.000 kg olja, katero potrebujejo za najrazličnejše industrijske namene. Zato je lov na kite najbolj donosna panoga ribjega lova.

Lov na kite se je v Evropi začel v 14. stoletju. Prvi so se orjaške morske prebivalce lovili Baski. V začetku je lov potekal samo blizu obal Biskajskega zaliva, od leta 1372. pa so baskovske jadrnice začele prodirati za temi velikimi morskimi sesalci dalje in dalje proti severu ter prišle že 10 let pozneje do severnoameriškega Labradorja in do ustja reke Sv. Lovrencia. Ko so Baski pustili v lovu, so prišli za njimi Holananci. Njihova prestolnica Amsterdam je od leta 1676 do 1722 pripravila za lov na kite nič manj kakor 5886 ladij, ki so ujele 32.907 kitov.

Vse do zadnjega časa je bil lov na kite precej pustolovski in nevaren. Kadar so z ribiške ladije zapazili kako žival, so spustili v vodo čolne in veslali tako blizu do kita, da je posebno izurjen lovec lahko zagnal vanj težko ost, priveza-

no na vrh. Presenečena žival je pobegnila kot strela in vlekla za seboj čoln, kakor da je iz papirja. Ranjeni kit se je pogostokrat tudi potopil in ribiči so morali pustiti vrvi, če niso hoteli iti za njim.

Danes pa lovijo kite čisto znanstveno. Ladja za kitov lov je prava plavalna tovarena. Kita zdaj »streljajo« na veliko razdaljo. Težko ost meče zdaj poseben top, s katerim je prav lahko meriti. Ost se v kitovem telesu razpne, potem pa kita z motornimi vijakami potegnejo do ladje in na krov, kjer ga potem razkosajo, zrežejo z njega mast in jo sevro.

Največji kiti tehtajo do 150 ton, torej več kakor najtežja lokomotiva na svetu. Ker je lov z modernimi pripravami na nje lahak, in dobiček velik, ni čuda, da se je bilo treba bati, da bodo kiti kmalu izginili s svetovnih morij. Zato je 21 držav, ki se bavijo z lovom na kite, sklenilo na pobudo Zveze narodov pogodbo, s katero se ureja lov na te dragocene živali in omejuje število kitov, ki jih je vsako leto dovoljeno ujeti. Severni narodi radi jedo kitovo meso. Evropski ribiči pa ga zametujejo in jemljejo kitu samo mast in roževino, ki jo ima v gobcu. Zadnje čase so veliko propagando za uživanje kitovega mesa začeli po Nemčiji in nastavili posebne propagandiste, ki v imenu narodnosocialistične stranke priporočajo nemškim gospodinjam kitovino.

Hotel Hollywood in film o njem

Se preden je filmsko mesto Hollywood sploh obstajalo, se prednja se je v teh krasnih kalifornijskih predelih razvila filmska industrija — je bil Hotel-Hollywood.

Ta hotel so nameravali zgraditi še l. 1902, ko je država zemljo tam parcelirala in ko so začeli prodajati zemljišča tistega divnega predela, kjer vlada večna pomlad. Na prvi parceli Ocean Nier Tracta so l. 1903 zgradili Hotel Hollywood, ki je veljal 15.000 dolarjev. Na dan otvoritve je krenilo preko 200 kočij iz Los Angelesa v Hollywood in vsi uglednejši meščani so prisostvovali svečani otvoritvi. Vse je bilo veselo, najbolj pa mestni očetje, ker je imel Los Angeles od te parcelacije velike koristi. Seveda so bili tudi novinarji povabljeni na to otvoritev in so pozneje mnogo pisali o tem lepem kraju.

Posledica vsega je bila, da so začeli prihajati mnogi newyorški bogataši, še bolj pa razni špekulanti v Hollywood in kupovali parcele tega plodnega zemljišča. Od tega časa je minulo 35 let, in danes?

V tistem času je živel v Jowi milijonarka miss Mira Hershey, ki je bila nekoliko ekscentrična. Slišala je pripovedovati o Hollywoodu, za mali hotel in za jabolčni zavitek v tem hotelu. Prišla je v Hollywood, jedla v hotelu jabolčni zavitek, ki ji je tako ugajal, da je ostala kar v Hollywoodu. V hotelu je živel dve leti kot gost in po dveh letih ga je kupila. Ona je hotel povečala in ga kar moč udobno in razkošno uredila. Takrat je bil hotel Hollywood eden najboljših hotelov v južni Kaliforniji.

Ko se je l. 1911 začela razvijati filmska industrija, so napočili za hotel in njegovo lastnico zlati dnevi. Bil je prvi filmski hotel in miss Hershey prva pokroviteljica filmskih ljudi. Zabave in ples, ki so se tu vršili vsak četrtek, so bili poznani in so jih zelo posečali.

Med prvimi gosti tega hotela sta bila Al Christie in Dave Horsley. Ta dva sta prva zgradila ateljeje v Sunsetu in Goweru. Njima je sledilo ogromno število kandidatov, ki so iskali filmske slave in danes je Hollywood filmskega metropola sveta.

V tem hotelu so živeli glavni filmski igralci in igralki kot Rudolfo Valentino, Mabel Normand, Mary Pickford i. dr. ter razni režiserji in producenti.

Miss Mira Hershey je umrla l. 1930. Ona je videla ves pričetek in razvoj nove industrije, videla je nje napor, da bi postala nova veja umetnosti. Doživela je višek filmske industrije, doživela pa je tudi prve štiri težka leta zvočnega filma. Okrog »Hotela Hollywood« so zrastle še drugi hoteli, lepi in bolj luksuzni, toda tako slaven in popularen ni bil nobeden.

Znana novinarka Luella Parsons sestavlja danes v tem hotelu najboljše radio-programe, ki so senzacija za vse radio poslušalce.

Dne 12. januarja t. l. so proslavili 35.letnico tega slavnega hotela. Proslave so se udeležili najuglednejši predstavniki ameriškega filma, in ob tej priliki so predvajali prvič tudi videli film »Hotel Hollywood«, v katerem je ob zgodovini tega hotela prikazana vsa zgodovina filmskega mesta in filmske življenja.

Gospodična Samson

Svetopisemski Samson je znan po svoji silni moči, ko je z oslovsko čeljustjo nagnal celo vojsko hrabrih vojščakov. Njegova silna moč je simbolično prešla na vse njegove moške potomce, dočim so ženske v tem simbolizmu prikrajšane, manj vredne in veljajo za spol, ki premore k večjemu kurjo moč. Toda narava je tudi tu naredila izjeme in poznamo ženske, katerih roka ni ravno lažna, kakor se na splošno misli. Ena takih izjem je tudi gospodična Jožefa Tenil, ljubko in čedno dekle. Smatrajo jo za najmočnejšo žensko na svetu. Vsemu žensstvu mirno pušči, da jo zmerja s tem naslovom. To dekle je tako močno, da z golo pestjo zabije žebelj v dva centimetra debelo desko. Z zobmi pregrizne žebelj in istočasno dvigne s tal šest ljudi dobre mere. Svojo kariero »močne žene« je začela, ko ji je bila 14 let in je od doma ušla z nekim potujočim cirkusom.

Vsekakor je to vsega spoštovanja in uvaževanja vredna ženska. Njen bodoči mož pa nima ravno mnogo izdelkov na veliko samostojnost v hiši ali pa morda celo na sklepanje kakih kompromisov.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Vrtovi Los Molinosa s poletno palačo guvernerjevo so se prikazali. Lesket stare slonove kosti v gorečem morju palm. Nekajkrat je veter nagnil vrhove dreves nazaj, in tedaj se je zalesketalo v zelenem morju belo bleščeče ozadje, kakor kadar Karibijsko morje poplakuje skrito čer. Straža je stopila iz zlato in škrlatno rdeče prepletkane stražnice in pregledala Antoniev potni list. Deset minut za tem so ga že peljali v sprejemno dvorano kubanskih guvernerjev.

Slednjič je bil čisto sam. Precej nizka soba s hladnimi sivimi stenami, s preperelo stropno rezbarijo je bila bolj podobna hodniku, kakor pa sobi. Vlekla se je skozi ves čelni del glavnega poslopja in sprejemala svojo svetlobo skozi okenske vdolbine, ki so bile vrezane globoko v zidovje, a so segala prav od tal do stropa. Kot refleksi z morske gladine so silile nestalne luči in sence majhnih palmovih mahalinikov od zunaj navznoter. Prav tako nestalno se je zlivala sončna svetloba in polsenca preko sivih sten in dajala prostoru do neke mere mračno vlažno ozračje. Antonio ne bi bil presenečen, če bi videl tropske ribe, kako plavajo notri skozi okna. Visoki, ozki stolpi iz teakovega lesa so stali v častljivih razdaljah od stene. Bili so obloženi s obledelim rdečim brokatom in prevezani s srebrnimi nitmi, ki so pa že postale motne, a v vodenasto plehki svetlobi so izgledali tako, kakor da bi bili postavljeni za davno umrle obiskovalce in bi krasili kajuto stare razbite galeje. Šele, ko so se Antonieve oči privdale na zaspano švigajočo igro sence, je videl v srednji okenski globini stoječega generalnega guvernerja.

Stal je obrnjen s hrbtno proti sobi in gledal ven na vrt ter očitno ni slišal taktikovega sporočila. Antonio je videl svojo posetnico, kako je ležala na srebrnem krožniku nezapažena pred praznim stolom pisalne mize na mizi.

»Vaša ekscelenca!«

General Las Casas se je obrnil z nekoliko jeznim sunkom. Ko je videl, da ni stal noben služabnik pred njim, je naglo vzel posetnico z mize, jo prebral in takoj pokazal prijaznejši lahni smehljaj. Antonio je komaj premagal kretnjo presenečenja. Pred njim je stal gospod, ki ga je v katedrali videl poleg Dolores.

108

»Stopite bližje, gospod Antonio. Veseli me, da vas vidim pri sebi. Kaj sem vas pustil dolgo čakati?«

Pokazal je na stol poleg svoje pisalne mize in odvrnil na Antoniev priklon z vljudnostjo in z mikavno prikupnostjo.

»Morate mi, prosim, nekoliko pomagati odstraniti kopo formalnosti, ki vladajo v takem dvorcu podkralja. Vidim, da se tudi vi oblačite po modi. Pa mi ne boste šteli v zlo, če vas prosim, da mi ne poljubite roke?« »Ponižna hvala, ekscelenca,« je rekel Antonio. »Moram priznati, da sem prišel k vam z neko tesnobo v srcu kljub pomirjavni zagotovitvi, ki so mi jih dali vaši številni prijatelji v Havani.«

»O tako številnih osebnih prijateljih v Havani doslej nisem ničesar vedel,« je dejal guverner. »Pa me veseli, da to slišim.« Antonio je čutil, da njegov pogled leze po njem mirno in izprašujoče.

»Zato mi pripada zelo malenkostna hvala, ekscelenca. Jaz sem rekel kar tako približno pripombo, a gospod Mayer je nato...«

»Tiho, tiho!« ga je prekinil guverner. »Nikar ne omalovažujte tako samega sebe. Take približne pripombe lahko naredite pogosteje. Gospod Mayer vam je gotovo že zaupal nekaj papirjev?«

»Tukaj,« je rekel Antonio in položil zapečateno mapo na mizo. Guverner je vzel papirje ven in jih prebrl seboj razgrnil. »Veste kaj, mladi prijatelj,« je rekel in pogledal nekoliko bolj živo, »če bi gotovi gospodje tukaj v Havani kaj slutili o vsebini te mape, se ne bi niti mapa, niti vi zdravi izvlekli iz tega. Odkrito rečeno, jaz sem trdno prepričan, da vas nadzorujejo.«

»Na take vrste nevarnosti sem jaz vseskozi pripravljen, če mi misli vaša Ekscelenca poveriti to nalogo,« je dejal Antonio. »Moje osebne poslovne koristi so tukaj v vsakem primeru prizadete, toda vi mi lahko verjamete, da to za mene ni odločilni razlog. Odločilno je nekaj drugega...«

Zataknilo se mu je.

»Kar naprej,« je rekel guverner. »Zares mi vzbujate radovednost.«

»Odločilna je stvar sama,« je spravil iz sebe Antonio, »težave, ki so ji na poti, in moj sklep, da se kljub temu prebijem skozi nje. Toda oprostite mi: tega bi vam gotovo ne smel povedati!«

Guverner je odgovoril s smehljajem, da so se posvetili njegovi beli zobje. Trenutek je potrkaval s koncem svojega peresa po mizi, nato je podpisal dokumente drugega za drugim.

»Nasprotno, zelo sem vesel, da ste mi pripovedovali, gospod Antonio. To daje stvari čisto drugo lice. To mi daje, odkrito priznano, pogum, da vam povem še drug nadaljnji predlog. Vi ste vendar vitez, pri katerem denarno vprašanje ni edino odločilno.«

Nagnil se je naprej in se pomudil za čas s tem, da je posušil papirje s prahom. Nato je pogledal Antonio v obraz in nadaljeval: »V nekaj mesecih se bom vrnil v Španijo revnejši kot pri svojem prihodu pred šestimi leti! Vse drugače bi bilo, če bi se spustil tukaj v igro intendanta in gospoda Santa Maria. Mayer vam je gotovo o tem pripovedoval, vendar pa vam slika bržkone ni popolnoma jasna. Igra obeh teh gospodov poteka iz tega, da bi naredila Kubo popolnoma neodvisno od španske krone. Moj naslednik markiz de Smeruelos, moj nečak, se bo moral končno sam s tako imenovanimi gospodi patrioti bosti. Veliko truda je bilo treba, da sem mogel doseči imenovanje tako lojalnega naslednika, moža časti in nadarjenosti, sicer bolj liberalnega, vendar pa nad vse vdanega. Da bi si že pripravi pot, je poslal naprej svojo nečakinjo, ki mu tukaj v Los Molinos urejuje domovanje. Jaz sam sem vdovec, pa sem moral to pogostokrat občutiti kot družabno pomanjkljivost. Moj naslednik pa se bo že od vsega začetka znašel na dvoru, okrog katerega se bodo lahko zbirali vsi rojalistični krogi. Ni bilo lahko za mlado damo — pa kakor ste vi sami bržkone danes popoldne mogli v stolnici ugotoviti, je to gospodična prav posebnega šarma.«

Smejlo se je naslonil nazaj in se pasel na Antonievi očividni zadregi. »V nekem oziru ste vi torej prav gotovo razumeli našo stranko, gospod Antonio! Tukaj v vrtovih Molinos imamo včasih več nočnih podoknic ob luninem svitu. Prisluškovati temu ni posebno prijetno, vendar pa imamo mi veliko vrsto vplivnih mladih vitezov na svoji strani, kajti k čaščenju dame Dolores spada neizogibno, da vodi človek kralju vdano politiko. Če pride sam markiz, bo imel takoj močno privržentstvo. Patriotska stranka s svojim intendantom in z mustačastim gospodom Santa Maria se nasprotno ne bo mogla dvigniti na površje.«

»Potemtakem naj bi bil tudi jaz prišel v park in povečal število pevcev, general?« je vprašal Antonio smeje.

»Brezpogojno!« je odvrnil Las Casas v enakem tonu. »Svoji straži bom dal nalogo, naj ne strelja, če se vi sredi noči prikazate. Pa nikar ne zadržajva v stran: bi bili vi, gospod Antonio, pod temi okoliščinami pripravljeni s svojim osebnim sodelovanjem finančno zares slabo preskrbljenemu kubanskemu generalnemu gubernatorju pomagati k novemu viru dohodkov? Neko odmerjeno udeležbo bi za vas same seveda pri tem upoštevali, in sicer bi se mi zdelo le to za prav in poceni, da bi vaše delovanje služilo temu, da čuvate koristi krone na tem otoku.«

Antonio je naglo pomislil. »Vi mislite,« je rekel, »jaz naj bi po prihodu v Afriko kak čas ostal na svojem mestu kot vaš zaupnik?«

»Vaša domneva je zdelala približno v jedro, gospod!«

»To bi se torej reklo, naj bi se vrgel z vsem na trgovino s sužnji. Ne, za to se ne morem odločiti, kajti...«